

Zorgen over thuiszorg: deel 4 uit het BD van 6 september 2023 geschreven door Roy van der Lee

Ben en Nelly: gelukkige oude dag in mantel- zorgwoning bij hun dochter

Je ouders terug in huis nemen en voor elkaar zorgen. Ruim twintig jaar nadat Boekel voorop liep met mantelzorgwoningen, versoepelt de ene na de andere gemeente de spelregels voor deze bijzondere woonvorm. Is dit dan dé oplossing om langer en gelukkig in de eigen omgeving te blijven wonen?

Haren/Boekel

Ze hadden de moed al bijna opgegeven. Het huis in Haren was simpelweg te groot geworden voor Ben van de Camp en Nelly Hoefnagels. Maar verkopen? Dat bleek midden in de woningcrisis godsonmogelijk. Een nieuwe, kleinere woning vinden in het dorpje in de buurt van Oss trouwens ook. Het leek er dus op dat het echtpaar hun geboortedorp met pijn in het hart moest verlaten.

Maar toen was daar ineens een handige schoonzoon. Willem van Orsouw zag het ouderlijk huis in Haren wél zitten. En maakte er zelfs zulke mooie plannen voor dat ook zijn vrouw Chiara best in Haren wilde blijven wonen. In de tuin zou dan een tweede, kleiner huisje kunnen komen voor zijn schoonouders. Compleet met eigen inrit en een ruime voortuin. Zo geschiedde.

Alle geluk van de wereld

„Soms zit alles gewoon ontzettend mee", zegt Nelly Hoefnagels in de zonovergoten woonkamer van haar mantelzorgwoning. „Het deed best even pijn om een deel van mijn siertuin en vijver op te offeren, maar het was het meer dan waard. We wonen hier heerlijk. En als je wat ouder wordt, is het ook helemaal niet erg om een wat kleinere tuin bij te houden. Toen het plan voor de verbouwing op tafel kwam, was iedereen gelijk enthousiast. Ook daar hebben we geluk mee gehad."

De familie Van de Camp woont inmiddels al bijna tien jaar op deze manier. Daarmee waren ze zowat de eersten in de hele regio. Omdat moeder Nelly een medische indicatie had, was een vergunning snel geregeld. Er moesten wat afspraken over de afmetingen van het huis en van het dakraam op papier worden gezet, maar dat was alles.

Sinds begin dit jaar zou zo'n medische indicatie niet eens meer nodig zijn in Oss, de gemeente waar ook Haren onder valt. De regels zijn in zoverre versoepeld dat er alleen nog een band moet zijn tussen de bewoners van het oorspronkelijke huis en de bewoners van de mantelzorgwoning. In diverse andere gemeenten worden vergelijkbare versoepelingen voorbereid of zijn ze zelfs al ingevoerd.

Want ook voor overheden heeft de woonvorm een hoop voordelen. Hoe meer mantelzorgwoningen, hoe minder druk op de overspannen woningmarkt. En hoe meer ouderen worden verzorgd door hun kinderen, hoe minder thuiszorg de gemeente hoeft te regelen. Zeker in een tijd van grote personeelstekorten is dat geen overbodige luxe. En dan worden veel inwoners er ook nog domweg gelukkiger van, om zo dicht bij hun familie te wonen.

Boekel leidt de weg

Wat dat betreft liep het kleine Boekel ruim twintig jaar geleden behoorlijk voor op dit gebied. Die gemeente lapte rond de eeuwwisseling bewust alle regels aan de laars om de bijzondere woonvorm mogelijk te maken. Het maakte van Driek van de Vondervoort even de beroemdste burgemeester van Nederland.

„Je moet niet kijken naar wat de regels voorschrijven, maar naar wat de mensen nodig hebben", zegt Van de Vondervoort nu. „Toen ik in 1998 naar Boekel kwam, viel het me meteen op dat veel inwoners een garage of bijgebouw hadden omgetoverd tot een tweede woning. Je hielp elkaar. Grootouders pasten op de kleinkinderen of deden de boodschappen. En als de grootouders zorg nodig hadden, was er altijd iemand in de buurt."

Het was bovendien een tijd waarin amper werd gebouwd, herinnert de oud-bestuurder zich. De provincie voorspelde krimp voor grote delen van Oost-Brabant, dus werden er geen nieuwbouwplannen ingetekend. Wie in Boekel wilde blijven wonen, moest dus bijna wel voor zo'n mantelconstructie kiezen.

In totaal deden tussen de 130 en 150 families dat ook. Om dat allemaal in goede banen te leiden, zette Van der Vondervoort op een vrijdagmiddag wat regels op papier die even later moeiteloos door de gemeenteraad werden aangenomen. Alle 'illegale' bebouwing in het dorp was in één klap gelegaliseerd.

Slim gebruik van de verkiezingen

Jarenlang kraaide er geen haan naar het opstandige Boekel, tot er vanuit Den Haag en Den Bosch wat inspecteurs langs kwamen voor een reguliere controle. Zij constateerden al snel dat de gemeente zich niet aan de woningwet hield en de eigen regels zo snel mogelijk moest herzien.

„Ik heb toen tegen het ministerie gezegd dat ze hier in de gemeenteraad mogen komen uitleggen wat er dan niet deugt aan onze regels", zegt Van der Vondervoort. „Ik wacht nog altijd op hun reactie. In de pers verschenen rond die tijd ook veel lovende verhalen over onze aanpak. Daarvan hebben we slim gebruikgemaakt bij de volgende provinciale verkiezingen."

„De lijsttrekker van het CDA, mijn eigen partij, hebben we toen met alle eerboden ontvangen en rondgeleid. Hij zag toen met eigen ogen dat onze spelregels heel veel mensen gelukkiger maakten. Het leidde er toe dat een afvaardiging van Boekel, Den Bosch én Den Haag uiteindelijk aan een compromis hebben geschreven."

Intussen ziet ook de oud-burgemeester dat de werkwijze van Boekel veel navolging krijgt. In iedere plaats uiteraard met een eigen sausje, zo gaat dat in gemeenteland.

Kant-en-klare chalets

Complete bedrijven hebben zich zelfs toegelegd op kant-en-klare chalets die in een dag tijd bij mensen in de tuin worden geplaatst. En met ongeveer 5 miljoen Nederlanders die in meer of mindere mate mantelzorg verlenen, lijkt de piek nog lang niet in zicht.

„Pas later zijn het 'mantelzorgwoningen' gaan heten", zegt Van de Vondervoort. Want aanvankelijk was het mij niet te doen om de zorg, maar om het menselijke. Het past hier gewoon goed. Overal op het platteland eigenlijk. In het oosten noemen ze het noaberschap. In Veldhoven, waar ik ben opgegroeid, hadden we in mijn jeugd ook mijn grootouders en een ongetrouwde tante in huis. Je keek naar elkaar om."

„Op alle plekken waar de voorzieningen schaars zijn en de percelen groot, lijkt dit me een goede oplossing. Want als je in een rijtjeshuis in de stad woont, is het een lastig verhaal. Ik heb mijn eigen dochter ook weleens voorgesteld om op deze manier te gaan wonen. Het is er nog niet van gekomen, maar wie weet hoe dat in de toekomst is..."

Nooit meer weg uit Haren

Als de familie Van der Vondervoort nog wat advies wil inwinnen, dan staat de deur in Haren altijd open. Daar heeft de familie Van de Camp nog geen dag spijt gehad van het besluit om bij elkaar te gaan wonen. Intussen wonen er zelfs vijf mensen aan het adres, na de geboorte van kleinzoon Ross. „We hebben afgesproken dat vrijdag oppasdag is, maar in de praktijk is elke dag wel even oppasdag", zegt Nelly met een knipoog. „Heerlijk dat er altijd iemand thuis is voor 'm. En mochten wij in de toekomst ooit zorg nodig hebben, dan is er ook voor óns altijd iemand in de buurt."

Dagelijks treffen de twee generaties van de familie elkaar daarom wel, maar aan de privacy is ook gedacht. De inritten zijn gescheiden. En aan de kant van het ouderlijk huis zijn in de mantelzorgwoning bewust geen ramen gemaakt. Zo hebben ze aan beide zijden van de inrit nooit het idee bespied te worden. Chiara was er tot een paar jaar geleden van overtuigd dat ze het liefst in de grote stad zou wonen. Maar inmiddels wil ze voor geen goud meer weg uit Haren. Zeker niet als je kijkt hoeveel huis je hier hebt voor je geld.

In de familie blijven

„Het éne dat we beter hadden kunnen doen", zegt Nelly na lang nadenken, „is de indeling van de ruimtes. We hebben ontzettend veel spullen weggegeven aan familie toen we kleiner gingen wonen. Maar alsnog komen we nu weleens plek tekort. Een kamertje extra had geen kwaad gekund, al was het maar gewoon als opslag. Zeker als je zoals ik veel hobby's hebt, blijft er altijd wel iets slingeren in of om het huis."

Maar het mag de pret niet drukken. Het echtpaar ziet zichzelf gelukkig oud worden aan de rand van Haren. En wie weet blijft de woning nog wel een generatie langer in de familie. Want als kleinzoon Ross over pakweg twintig jaar voorzichtig op zichzelf wil gaan wonen, staat er al een prachtig eerste huisje klaar. Een mooie gedachte, vindt de hele familie.